

Деякі питання удосконалення первинного обліку продукції у лісових господарствах

Розглянуто нормативне забезпечення первинного обліку продукції у лісових господарствах. Викладено конструктивні пропозиції щодо вдосконалення спеціалізованих форм первинних документів і порядку обліку продукції лісових господарств.

первинний облік, первинні документи, лісопродукція

Діяльність будь-якого промислового підприємства (в тому числі і лісового господарства) спрямована на отримання прибутку від реалізації виготовленої продукції. Продукція є результатом виробництва. Щоб досягти очікуваного прибутку треба вміти правильно налагоджувати діяльність підприємства, пов'язану із виробництвом і реалізацією продукції. Так, для управління готовою продукцією повинна формуватися інформація щодо стану запасів готової продукції на складі, збереження, своєчасності і правильності її оприбуткування та відвантаження, тобто керівництво підприємства повинно бути забезпечено інформацією про наявність та рух готової продукції за місцями зберігання та матеріально-відповідальними особами. Така інформація формується в бухгалтерії підприємства і є базою для визначення ефективності його діяльності.

Слід зазначити, що в сучасних публікаціях недостатньо уваги приділяється питанню первинного обліку лісопродукції, ведення якого передбачено Інструкцією з обліку продукції лісозаготівель, лісопилення, і деревообробки на підприємствах Державного комітету лісового господарства України [2] і Методичними вказівками по застосуванню спеціалізованих форм первинного обліку лісопродукції [5]. Автори, які розглядали облік продукції у лісових господарствах, дотримувалися порядку, зазначеного у вищенаведених документах, і не акцентували увагу на наявних недоліках у формах первинного обліку лісопродукції [3, 4].

Тому, метою даної статі є викладення конструктивних пропозицій щодо вдосконалення форм первинних документів і порядку обліку лісопродукції.

Слід зазначити, що відповідно до ст. 9 Закону України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні” [1] підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій є первинні документи, які фіксують факти здійснення господарських операцій. Отже, від якості документів значною мірою залежить якість бухгалтерського обліку. Запропоновані Державним комітетом лісового господарства України порядок і спеціалізовані форми первинного обліку лісопродукції мають, на наш погляд, недосконалу форму. Оскільки, по-перше, у Рапорті про рух лісопродукції (форма ЛГ-6) у розділі “Списано” стовпчик “В підвозку, вивозку” не визначає точний напрямок вивозу лісопродукції і ускладнює контроль за її рухом. Крім того, процес накопичення інформації про рух лісопродукції несистематичний і потребує додаткових розрахунків. По-друге, Реєстр товарно-транспортних накладних (форма ЛГ-9) складається у трьох примірниках (причому перший з них залишається у кожного споживача лісопродукції), а достатньо лише двох, тому що видача такого реєстру

кожному споживачеві не є необхідною через реєстрацію в ньому всіх накладних незалежно від споживача. По-третє, недоцільно складати Відомість обліку продукції переробки деревини і витрат сировини (форма ЛГ-18) і Змінний рапорт (форма ЛГ-16), тому що інформація, яка накопичується в них, в повному обсязі відображається в Журналі показників по розпилюванню деревини та роботи лісопильних рам (форма ЛГ-17). Також, данні, що містяться в Наряді на відпуск лісопродукції (форма ЛГ-20) і Журналі реєстрації нарядів на відпуск лісопродукції (форма ЛГ-21), тотожні інформації Реєстра товарно-транспортних накладних (форма ЛГ-9), тому їх складання ускладнює та збільшує трудомісткість процедури відпуску лісопродукції. На підставі цього можна зробити висновок, що існуючий порядок і форми первинного обліку продукції лісового господарства потребує певних вдосконалень.

Для усунення вищеперерахованих недоліків вважаємо за доцільне запропонувати наступне.

По-перше, в Рапорті про рух лісопродукції (форма ЛГ-6) в розділі “Списано” стовпчик “В підвозку, вивозку” перейменувати на “Внутрішньолісгоспні переміщення” і поділити на два півстовпчики: лісництво і цех переробки, що забезпечить збереження лісопродукції завдяки спрощенню і полегшенню звірок внутрілісгоспних переміщень (табл. 1). Крім того, для систематизації процесу накопичення інформації про рух лісопродукції і уникнення помилок під час підрахунків загальної кількості отриманої і виданої лісопродукції за сортиментами по породам, сортам і групам діаметрів на обході лісників, необхідної для заповнення Рапорту про рух лісопродукції (форма ЛГ-6), пропонується додати наступну таблицю на його зворотному боці (табл. 2).

По-друге, виключити з документообігу один примірник Реєстру товарно-транспортних накладних (форма ЛГ-9), а також Змінний рапорт (форма ЛГ-16) (в двох примірниках), Відомість обліку виготовленої продукції переробки деревини і витрат сировини (форма ЛГ-18), Наряд на відпуск лісопродукції (форма ЛГ-20) і Журнал реєстрації нарядів на відпуск лісопродукції (форма ЛГ-21) через їх недоцільність. В результаті лісове господарство отримає економію робочого часу, що підтверджує розрахунок, проведений на підставі даних ДЛГО “Миколаївліс” (табл. 3).

Таблиця 3 – Розрахунок економії робочого часу при виключенні з документообігу 6 документів в ДЛГО “Миколаївліс”

Показник	Поточний рік	Рік, що планується	Економія
Кількість примірників документів фактично (по плану) за рік:			
ЛГ-9 : 3 (2)	504	336	168
ЛГ-16 : 2 (0)	868	-	868
ЛГ-18 : 1 (0)	24	-	24
ЛГ-20 : 1 (0)	332	-	332
ЛГ-21 : 1 (0)	16	-	16
Разом	-	-	1408

Отже, протягом року лісове господарство складатиме на 1408 документів менше і отримає економію робочого часу, виходячи з норми 0,3 години на складання одного документу, у розмірі 422,4 години.

По-третє, з метою забезпечення раціонального документального оформлення списання лісопродукції пропонуємо:

а) при реалізації на сторону сортиментів лісопродукції замінити Наряд на відпуск лісопродукції (форма ЛГ-20) належно оформленим рахунком на оплату, який представляється в лісництво одночасно з платіжними документами;

Таблиця 1 – Запропонований варіант Рапорту про рух лісопродукції (форма ЛГ-6)

Назва сортиментів по породах, сортах і групах діаметрів	Одиниця виміру	Залишок на початок місяця	Одержано			Списано					Залишок на кінець місяця
			від заготівлі	від розробки хлистів	...	Внутрішньо-лісгоспні переміщення		Реалізовано	Розробка хлистів	...	
						Лісництво	Цех переробки				
Сосна пилов. I, d 14-24, l-4м.	м³	2	53			3	7	17			28
Сосна будліс II, d 14-24, l-4м.	м³	10	19			3	2	7			17
Сосна підтоварник III, d 6-13, l-4м.	м³	10	75			10	10	37			28
Сосна дрова, l-2м.	склм³	-	149			20	28	53			48
Сосна дрова техн., l-2м.	склм³	-	73			2	10	24			37
Тополя пиловник III, d 14-24, l-4м.	м³	6	64			3	9	30			22
...											
Тополя дрова техн., l-2м.	м³	10	114			10	30	57			27

Таблиця 2 - Рапорт про рух лісопродукції (зворотній бік)

Обхід 2 лісник Бугаєвич І.О.

Дата	№ щоденника	Бригада заготівельник а	Порода, сортимент, сорт, діаметр, довжина, одиниця виміру							
			Сосна пилов. І, d 14-24, l-4м. м³	Сосна будліс ІІ, d 14-24, l-4м. м³	Сосна підтоварник ІІІ, d 6-13, l-4м. м³	Сосна дрова, l-2м. склм³	Сосна дрова техн. l-2м. склм³	Тополя пиловник ІІІ, d 14-24, l-4м. м³	...	Тополя дрова техн. l-2м. склм³
Залишки на 01.12.04р.			2	10	10	-	-	6	...	10
Одержано										
04.12.04р.	1	Швець	10	2	16	41	24	-	...	-
08.12.04р.	2	Петров	7	4	12	32	21	-	...	-
08.12.04р.	2	Коваль	-	-	-	-	-	35	...	44
...									...	
25.12.04р.	3	Швець	19	7	21	22	16	-	...	-
25.12.04р.	3	Петров	10	2	14	28	12	-	...	-
27.12.04р.	4	Коваль	-	-	-	-	-	29	...	70
29.12.04р.	5	Швець	7	4	12	26	-	-	...	-
Разом			53	19	75	149	73	64	...	114
Видано										
згідно реєстру ТТН (форма ЛГ-9)			17	7	37	53	24	30	...	57
згідно Журналу надходження лісопродукції від вивозки (форма ЛГ-10)			10	5	20	48	12	12	...	40
Разом			27	12	57	101	36	42	...	97
Залишки на 01.01.05р.			28	17	28	48	37	22	...	27

б) при списанні лісопродукції для власного використання зі складу, відпускати її самостійно і безнарядно, а реєстрацію даних проводити в Журналі надходження лісопродукції від вивозки (форма ЛГ-10).

В наведених випадках, процес руху лісопродукції підтверджується товарно-транспортними накладними.

Розглянуті пропозиції щодо вдосконалення Рапорту про рух лісопродукції (форма ЛГ-6) можна реалізувати безпосередньо на підприємстві шляхом коригування існуючої спеціалізованої форми первинного обліку лісопродукції, оскільки, згідно з п.2.7 Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку документування господарських операцій може здійснюватися з використанням самостійних бланків, які повинні обов'язково містити реквізити типових або спеціалізованих форм [6]. Також, перераховані рекомендації щодо припинення використання деяких первинних документів і заміною їх на інші можливо впровадити в лісовому господарстві шляхом внесення головним бухгалтером змін до графіка документообігу.

Таким чином, узагальнюючи викладений матеріал, можна зробити висновок, що запропоновані заходи щодо вдосконалення форм первинних документів і порядку обліку продукції лісових господарств мають значні переваги, оскільки забезпечують: по-перше, збереженість лісопродукції завдяки спрощенню і полегшенню звірок внутрішньолісгоспних переміщень, систематизації процесу накопичення інформації про рух лісопродукції і уникнення помилок під час підрахунків загальної кількості отриманої і виданої лісопродукції; по-друге, економію робочого часу на лісгосподарському підприємстві через вилучення з документообігу документів, які є недоцільними; і по-третє, раціональне документальне оформлення вибуття лісопродукції.

Хоча звичайно ж, внесені зауваження і пропозиції щодо розглянутих питань не безспірні. Однак, важливим є те, що кожний нормативний документ з обліку, який стосується долі мільйона людей, повинен прийматися без поспішності, після ретельного наукового опрацювання і широкого обговорення фахівцями.

Список літератури

1. Закон України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні". Затверджений постановою Верховної Ради України від 16.07.99 р. № 996-XIV.
2. Інструкція з обліку продукції лісозаготівель, лісопилення і деревообробки на підприємствах Державного комітету лісового господарства України. Затверджена наказом Державного комітету лісового господарства України від 19.12.03 р. № 205.
3. Копилов В., Ловінська Л. Концептуальні засади методичного забезпечення бухгалтерського обліку суб'єктів господарської діяльності в Україні // Економіка України. – 2004. – № 7. – С. 4-9.
4. Михайлів М., Мельник О. Облік витрат виходу продукції (послуг) у лісових господарства // Бухгалтерія у сільському господарстві. – 2003. – № 3. – С. 9-15.
5. Методичні вказівки по застосуванню спеціалізованих форм первинного обліку лісопродукції. Затверджені наказом Державного комітету лісового господарства України від 19.12.03 р. № 206.
6. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку. Затверджене наказом Міністерства фінансів України від 24.05.95 р. № 88.

Рассмотрено нормативное обеспечение первичного учета продукции в лесных хозяйствах. Изложено конструктивные предложения относительно усовершенствования специализированных форм первичных документов и порядка учета продукции лесных хозяйств.

The normative maintenance of the primary account of production in forestries is considered and the list of lacks is established. The constructive offers about the improvement of the specialized forms of primary documents and the order of accounting of forest production is stated.